

UCHWAŁA Z DNIA 23 LUTEGO 2006 R.
SNO 3/06

Przewodniczący: sędzia SN Jacek Sobczak.

Sędziowie SN: Andrzej Wróbel, Roman Kuczyński (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny z udziałem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych sędziego Sądu Apelacyjnego oraz protokolanta w sprawie sędziego Sądu Okręgowego po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 23 lutego 2006 r. zażaleń wniesionych przez sędziego Sądu Okręgowego i adwokata – jej obrońcę na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego z dnia 24 listopada 2005 r., sygn. akt (...) zezwalającą na pociągnięcie sędziego Sądu Okręgowego do odpowiedzialności karnej, zawieszającą ją w czynnościach służbowych na czas trwania postępowania i obniżającą o 30 % wysokość jej wynagrodzenia na czas zawieszenia w czynnościach służbowych

zaskarżoną uchwałę utrzymał w mocy.

Uzasadnienie

Prokurator Apelacyjny na podstawie art. 80 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) wniósł o wydanie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Okręgowego za czyny zabronione, polegające na tym, że:

- I. w bliżej nieustalonym dniu, w lutym 2002 r. w A. w związku z pełnieniem funkcji sędziego Sądu Okręgowego w A. przyjęła od Mirosława B. korzyść majątkową w kwocie nie mniejszej niż 2 000 zł, którą przekazał mu Jan W. w zamian za podjęcie się działań umożliwiających odroczenie wykonania kary 4 lat pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 16 lipca 1999 r. w sprawie sygn. akt II K 1522/98, tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.;
- II. w bliżej nieustalonym dniu po 25 września 2001 r. w A. w związku z pełnieniem funkcji sędziego Sądu Okręgowego przyjęła od Mirosława B. korzyść majątkową w kwocie 2 000 zł w zamian za uchylenie tymczasowego aresztowania zastosowanego postanowieniem Sądu Rejonowego – sygn. akt II Kol 398/01 wobec Wiesława P. w sprawie Ds. 713/01 Prokuratury Rejonowej w B., tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.;
- III. w dniu 16 października 2001 r. w A. w związku z pełnieniem funkcji sędziego Sądu Okręgowego przyjęła od Mirosława B. korzyść majątkową

w kwocie 4 000 zł w zamian za wydanie postanowień o utrzymaniu w mocy postanowień Sądu Rejonowego o nieuwzględnieniu wniosków o zastosowanie tymczasowego aresztowania wobec Tomasza i Roberta G. w sprawie Ds. 713/01 Prokuratury Rejonowej w B., tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.;

- IV. w bliżej nieustalonym dniu w marcu 2004 r. w A. w związku z pełnieniem funkcji sędziego Sądu Okręgowego i jednocześnie wiceprezesa tego Sądu przyjęła od Mirosława B. korzyść majątkową w kwocie 2 000 zł, którą przekazał mu w tym celu Artur C. w zamian za podjęcie się działań umożliwiających odroczenie wykonania kary 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie wobec Artura C. zarządzono postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 18 lutego 2004 r. – sygn. II Ko 53/04, II K 804/02, tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.;
- V. w bliżej nieustalonym dniu w październiku 2004 r. w A. w związku z pełnieniem funkcji sędziego Sądu Okręgowego przyjęła od Mirosława B. korzyść majątkową w kwocie 2 000 zł, którą przekazał mu w tym celu Artur C. w zamian za podjęcie się działań umożliwiających odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, której wykonanie wobec Artura C. zarządzono postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 18 lutego 2004 r. – sygn. akt II Ko 53/04, II K 804/02, tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.;
- VI. w dniu 28 kwietnia 2005 r. w A. w związku z pełnieniem funkcji sędziego Sądu Okręgowego przyjęła od Mirosława B. korzyść majątkową w kwocie 2 000 zł, którą przekazał mu w tym celu Artur C. w zamian za podjęcie się działań umożliwiających zawieszenie wykonania kary 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie wobec Artura C. zarządzono postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 18 lutego 2004 r. – sygn. akt II Ko 53/04, II K 804/02, tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.;
- VII. w dniu 28 kwietnia 2005 r. w A. w związku z pełnieniem funkcji sędziego Sądu Okręgowego przyjęła od Mirosława B. korzyść majątkową w postaci 1 000 zł w zamian za podjęcie się działań zmierzających do wydania w Sądzie Rejonowym w C. łagodniejszego wyroku wobec Mirosława B., oskarżonego w sprawie Ds. 306/05 Prokuratury Rejonowej w C., tj. o czyn z art. 228 § 3 k.k.;
- VIII. w okresie od dnia 14 czerwca 2005 r. do dnia 30 czerwca 2005 r. w A. i D. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru jako sędzia Sądu Okręgowego ujawniła informację stanowiącą tajemnicę służbową, którą uzyskała w związku z wykonywaniem czynności członka Komisji Egzaminacyjnej przy Sądzie Okręgowym w

A., powołanej przez Prezesa Sądu Apelacyjnego, a której ujawnienie mogło narazić na szkodę prawnie chroniony interes wymiaru sprawiedliwości, w ten sposób, że w dniu 14 czerwca 2005 r. weszła w porozumienie z Elżbietą K. – matką kandydatki na aplikantkę sądową, ustalając z nią sposób przekazania jej córce Karolinie K. odpowiedzi na pytania części testowej egzaminu pisemnego dla kandydatów na aplikantów, a następnie w dniu 29 czerwca 2005 r. wbrew zakazowi wynikającemu z pisma Departamentu Centrum Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 2005 r. – sygn. D-CSK – 3/05, przed zakończeniem egzaminu pisemnego zapoznała się z treścią odpowiedzi na pytania testowe i przekazała je o godzinie 10:48 Tomaszowi K. – zięciowi Elżbiety K. celem przekazania Karolinie K., która w tym celu opuściła salę egzaminacyjną, następnie w dniu 30 czerwca 2005 r. za pośrednictwem innej osoby przekazała w D. Karolinie K., opracowane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego zestawy pytań na egzamin ustny, który odbył się w dniu 4 lipca 2005 r., tj. czyn z art. 266 § 2 k.k. w związku z art. 12 k.k.;

- IX. w dniu 9 lipca 2005 r. w E., powiat (...), województwo (...) w związku z pełnieniem stanowiska sędziego Sądu Okręgowego przyjęła od Elżbiety K. korzyść osobistą w postaci imprezy towarzyskiej za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa, a mianowicie ujawnienie informacji stanowiącej tajemnicę służbową, z którą zapoznała się w związku z wykonywaniem czynności służbowych członka Komisji Egzaminacyjnej Sądu Okręgowego, polegającej na przekazaniu kandydatce na aplikantkę sądową Karolinie K. treści odpowiedzi na testowe pytania części pisemnej egzaminu na aplikację sądową oraz zestawów pytań na część ustną egzaminu, której ujawnienie mogło narazić na szkodę prawnie chroniony interes wymiaru sprawiedliwości, tj. o czyn z art. 228 § 3 k.k.

W uzasadnieniu wniosku prokurator wskazał, że w toku prowadzonego śledztwa Ap II Ds. 7/05/Sw w sprawie podejmowania się pośrednictwa w załatwianiu spraw i powoływania się przy tym na wpływy w prokuraturach i policji w zamian za korzyści majątkowe i osobiste – tj. o czyny z art. 230 § 1 k.k. zgromadzono materiał dowodowy, który pozwolił na przedstawienie zarzutów Mirosławowi B., Arturowi C., Robertowi G. i Tomaszowi G. Zgromadzone dowody, jak również materiały operacyjne zebrane przez Centralne Biuro Śledcze Komendy Głównej Policji wskazują na osobisty kontakt Mirosława B. z sędzią Sądu Okręgowego, pełniącą jednocześnie funkcję wiceprezesa tego Sądu Okręgowego. W czasie osobistych kontaktów Mirosława B. z sędzią Sądu Okręgowego dochodziło do pozaprocesowych

uzgodnień oczekiwanych, przez niego i inne osoby, orzeczeń. W zamian Mirosław B. przekazywał sędziemu korzyści majątkowe w kwotach po kilka tysięcy złotych, a ponadto kawę, alkohol i słodycze. Ponadto zgromadzono materiał dowodowy wskazujący na uzasadnione podejrzenie, iż sędzia Sądu Okręgowego dopuściła się przestępstw w związku z uczestnictwem w Komisji Egzaminacyjnej Sądu Okręgowego w A. powołanej dla przeprowadzenia konkursu dla kandydatów na aplikantów sądowych. Już w dniu 14 czerwca 2005 r. nastąpiło porozumienie pomiędzy sędzią Sądu Okręgowego i Elżbietą K., które miało na celu umożliwienie zdania egzaminu i przyjęcia na aplikację sądową Karoliny K. – córki Elżbiety K. Zgodnie z tym porozumieniem sędzia Sądu Okręgowego wyniosła z sali egzaminacyjnej w kodeksie odpowiedzi na pytania testowe, które przekazała Tomaszowi K. – mężowi Karoliny K., a ten przekazał je Karolinie K., która wyszła w tym celu z sali egzaminacyjnej. W dniach 29 i 30 czerwca 2005 r. sędzia Sądu Okręgowego i Elżbieta K. kontaktowały się wzajemnie w celu ustalenia sposobu przekazania Karolinie K. zestawów pytań na egzamin ustny, co też przed tym egzaminem nastąpiło. Karolina K. zdała egzamin z pierwszą lokatą. W dniu 14 czerwca 2005 r. Elżbieta K. obiecała sędziemu Sądu Okręgowego, że po zakończeniu egzaminów wraz z córką zorganizują dla niej imprezę towarzyską. Impreza ta odbyła się na działce Elżbiety K. w miejscowości E. w dniu 9 lipca 2005 r. Impreza ta stanowiła formę podziękowania dla sędziego za pomoc, jakiej ta udzieliła Karolinie K., była zatem korzyścią którą sędzia Sądu Okręgowego przyjęła za czynność, która stanowiła naruszenie prawa. W związku z powyższym Prokurator Apelacyjny wniósł o wydanie uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego Sądu Okręgowego do odpowiedzialności karnej.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uchwałą z dnia 24 listopada 2005 r. zezwolił na pociągnięcie sędziego Sądu Okręgowego do odpowiedzialności karnej sądowej za wyżej opisane czyny i zawiesił ją w czynnościach służbowych na czas trwania postępowania oraz obniżył o 30 % jej wynagrodzenie na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że obowiązkiem sądu dyscyplinarnego jest co do zasady jedynie ocena materiału dowodowego, przedstawionego przez prokuratora wnoszącego o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej a nie jej weryfikacja, bądź to przez ponowne przeprowadzenie tych dowodów, czy też w świetle innych możliwych do przeprowadzenia dowodów przeciwnych, mających znaczenie dla oceny wiarygodności dowodów zgromadzonych dotychczas przez prokuratora.

Immunitet sędziowski chroniący sędziego przed możliwością prowadzenia przeciwko niemu postępowania karnego bez zgody sądu dyscyplinarnego jest prawem konstytucyjnym (art. 181 Konstytucji RP) i jedną z gwarancji niezawisłości

sędziowskiej, o której mowa w art. 178 ust. 1 Konstytucji RP. Immunitet sędziowski nie jest jednak przywilejem sędziowskiej korporacji zawodowej, lecz instytucją służącą ochronie niezawisłości sędziowskiej, tj. wartości niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania demokratycznego państwa prawnego. Jednakże zakres orzekania w przedmiocie udzielenia zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej nie obejmuje kontroli postępowania przygotowawczego z punktu widzenia stosowania zasady legalizmu oraz nie obejmuje bezpośredniego przeprowadzenia tych dowodów, które stanowią podstawę wniosku (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 30 marca 2005 r., SNO 11/05, OSNSD z 2005 r., poz. 6). Zdaniem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w przedstawionych przez Prokuratora Apelacyjnego wraz z wnioskiem o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności aktach sprawy Ap i Ds. 7/6/S znajdują się dowody wskazane w uzasadnieniu wniosku, a ich treść w sposób dostateczny uzasadnia podejrzenie popełnienia przez sędziego Sądu Okręgowego zarzucanych jej czynów. W szczególności podejrzenie to uprawdopodobniają wyjaśnienia złożone w postępowaniu w sprawie Ap IOI Ds. 7/05/S przez Mirosława B. Kwestionując wiarygodność zeznań tego świadka i zarzucając im tendencyjność sędzia nie przedstawiła dowodów mogących wykazać nieprawdopodobieństwo zdarzeń, stanowiących podstawę przedstawionych jej zarzutów.

Powyższą uchwałą zaskarżyła sędzia Sądu Okręgowego oraz jej obrońca. Obrońca zarzucił naruszenie przepisów postępowania – art. 6 k.p.k. w związku z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 156 § 1 k.p.k. w związku z art. 128 Prawa o ustroju sądów powszechnych, art. 49 Konstytucji RP i art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności przez wykorzystanie materiału operacyjnego uzyskanego na podstawie art. 19 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (jednolity tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 ze zm.) w postępowaniu nie będącym postępowaniem karnym (art. 438 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 128 Prawa o ustroju sądów powszechnych) oraz błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na przyjęciu, że materiały przedstawione przez Prokuratora Apelacyjnego w dostatecznym stopniu uzasadniają podejrzenie popełnienia przestępstwa przez sędziego. Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały i orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy poprzez odmowę wydania zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej uchwały w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu. Zażalenie sędziego Sądu Okręgowego zarzuca naruszenie art. 6 k.p.k. w związku z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, obrazę art. 156 § 1 k.p.k. w

związku z art. 128 Prawa o ustroju sądów powszechnych, art. 49 Konstytucji RP i art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegającą na wykorzystaniu materiału operacyjnego, uzyskanego na podstawie art. 19 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji i błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż materiały przedłożone przez Prokuratora Apelacyjnego w dostatecznym stopniu uzasadniają podejrzenie popełnienia przestępstwa przez tego sędziego. Wnioski zażalenia sędziego Sądu Okręgowego są zbieżne z wnioskami zażalenia jej obrońcy.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny rozważył, co następuje:

Obydwa zażalenia nie zasługują na uwzględnienie. Przepis art. 80 § 2c Prawa o ustroju sądów powszechnych stanowi, że można wydać uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa. Kryterium to zawsze było uwzględniane w orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego (por. uchwały: z dnia 18 marca 1998 r., SD 5/97; z dnia 17 listopada 1996 r., SD 40/96; z dnia 12 czerwca 2003 r., SNO 28/03; z dnia 11 października 2005 r., SNO 43/05; z dnia 11 marca 2003 r., SNO 9/03). W tej ostatniej uchwale Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że jeżeli zgromadzone w sprawie dowody w dostatecznym stopniu uzasadniają wniosek o popełnieniu przez sędziego czynu wyczerpującego wszystkie znamiona czynu zabronionego pod groźbą kary, przewidziane w ustawie (art. 1 § 1 k.k.), a w dodatku należącego do kategorii czynów wywołujących zdecydowanie negatywny odbiór społeczny, ocenę winy i stopnia społecznej szkodliwości czynu (art. 1 § 2 i 2 k.k.) należy pozostawić organowi, do którego będzie należało merytoryczne postępowanie karne. W uregulowanym w art. 80 § 2c kryterium zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej dopatrzeć się można nawiązania do treści art. 313 k.p.k., w którym również jest mowa o dostatecznie uzasadnionych podejrzeniach, że czyn popełniła określona osoba. Owo „dostatecznie uzasadnione podejrzenie” stanowi warunek materialny wyrażający się w istnieniu dostatecznej podstawy faktycznej do postawienia określonej osoby w „stan podejrzenia”. Porównanie treści art. 303 k.p.k. z treścią art. 313 k.p.k. prowadzi do jednoznacznego wniosku, że dostatecznie uzasadnione podejrzenie w odniesieniu do konkretnej osoby oznacza wyższy stopień podejrzenia tak co do faktu popełnienia przestępstwa, jak i co do osoby sprawcy. Nie chodzi zatem o ustalenie, że określona osoba popełniła przestępstwo, lecz o to, że zebrane dowody wskazują na wysokie prawdopodobieństwo zaistnienia tego faktu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 11 października 2005 r., SNO 43/05). Takie wysokie prawdopodobieństwo dopuszczenia się przez sędziego Sądu Okręgowego przestępstwa występuje w przedmiotowej sprawie i nie wynika ono li tylko z materiałów operacyjnych uzyskanych na podstawie art. 19 ustawy z dnia 6

kwietnia 1990 r. o Policji. W tym miejscu zauważyć należy pewną istotną niekonsekwencję skarżących: z jednej strony podważają oni stosowanie tzw. kontroli operacyjnej (art. 19 ust. 6 ustawy o Policji), jako niedopuszczalnej w postępowaniu nie będącym postępowaniem karnym, z drugiej strony zarzucają naruszenie przepisów art. 6 i 156 § 1 k.p.k., mających – tak należy to odczytywać – zastosowanie wprost do postępowania dyscyplinarnego, gdy tymczasem, jak stanowi art. 128 Prawa o ustroju sądów powszechnych, w sprawach nie uregulowanych w Rozdziale 3 tego Prawa stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego. Ponadto z przepisu art. 19 ust. 1 ustawy o Policji w brzmieniu zamieszczonym w tekście jednolitym: „Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, w zakresie nieobjętym przepisami Kodeksu postępowania karnego podejmowanych przez Policję w celu zapobieżenia lub wykrycia przestępstw umyślnych, ściganych z oskarżenia publicznego”, nowelą z dnia 27 lipca 2001 r., obowiązującą od 19 marca 2002 r., wykreślono słowa „w zakresie nieobjętym przepisami Kodeksu postępowania karnego” (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1084).

Także w postępowaniu karnym w wypadkach niecierpiących zwłoki kontrolę i utrwalenie rozmów telefonicznych może zarządzić prokurator, gdy toczące się postępowanie dotyczy m.in. łapownictwa i płatnej protekcji (art. 237 § 2 i § 3 pkt 17 k.p.k.), przy czym w postępowaniu sądowym formą procesową może być tylko protokół, co wymaga weryfikacji osób prowadzących rozmowę, autentyczności zapisu i odtworzenia nagrania w obecności stron; jednak przy odpowiednim stosowaniu przepisów postępowania karnego do postępowania dyscyplinarnego, materiały operacyjne nie mają na celu ustalenia (udowodnienia), że dana osoba popełniła przestępstwo, lecz wykazanie, że zachodzi dostateczne prawdopodobieństwo zaistnienia takiego faktu. Jednakże w przedmiotowej sprawie, wbrew twierdzeniom skarżących, Sąd Apelacyjny-Sąd Dyscyplinarny nie oparł się głównie na materiałach operacyjnych, a na dowodach osobowych, w szczególności zeznaniach Mirosława B., a także wyjaśnieniach sędziego Sądu Okręgowego, w których przyznała ona, że udzielała mu rad w związku z popełnieniem przez niego przestępstwa przemytu.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania wyciągnął prawidłowe wnioski z wieloletniej znajomości i zażyłości Mirosława B. i sędziego Sądu Okręgowego, a zeznania tego świadka odnośnie udziału i roli sędziego w sprawach Wiesława P., braci G., Artura C., Jana W. znajdują potwierdzenie w czynnościach procesowych podejmowanych przez sędziego, układają się w logiczny ciąg i nie pozwalają ocenić w tym zakresie zeznań świadka Mirosława B. jako gołosłownych, mających charakter pomówień bądź konfabulacji. Do zeznań tego świadka sędziego Sądu Okręgowego odniosła się zresztą obszernie, co dowodzi, że treść wniosku Prokuratora Apelacyjnego i jego uzasadnienie było zrozumiałe i wprowadzało w wystarczającym stopniu w meritum sprawy, a zatem

nie jest uprawnione twierdzenie skarżących o naruszeniu w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji prawa do obrony. W świetle art. 80 § 2c Prawa o u.s.p. dla podjęcia uchwały uchylającej immunitet sędziowski nie jest konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego i merytoryczna, ostateczna ocena materiału stanowiącego podstawę wniosku prokuratora, ponieważ uchwała taka nie przesądza ani samego faktu popełnienia przestępstwa ani winy sędziego.

Z powyższych motywów Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny nie znalazł podstaw do uwzględnienia zażaleń sędziego oraz jej obrońcy i na podstawie art. 110 § 1 pkt 2 i art. 119 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych zaskarżoną uchwałę utrzymał w mocy.